

Evropská expanze – italské městské státy, Portugalské impérium

Evropa ve světové ekonomice

2022

Dynastie	Období
Čchin	221-206 BC
Chan	206 BC – 220 AD
Wej (Toba)	386–534
Suej	581–618
Tchang	618–907
Sung /Song	960–1279
Jüan / Yuan (monglolská)	1271–1368
Ming	1368–1644
Čching / Qing (mandžuská)	1644–1911

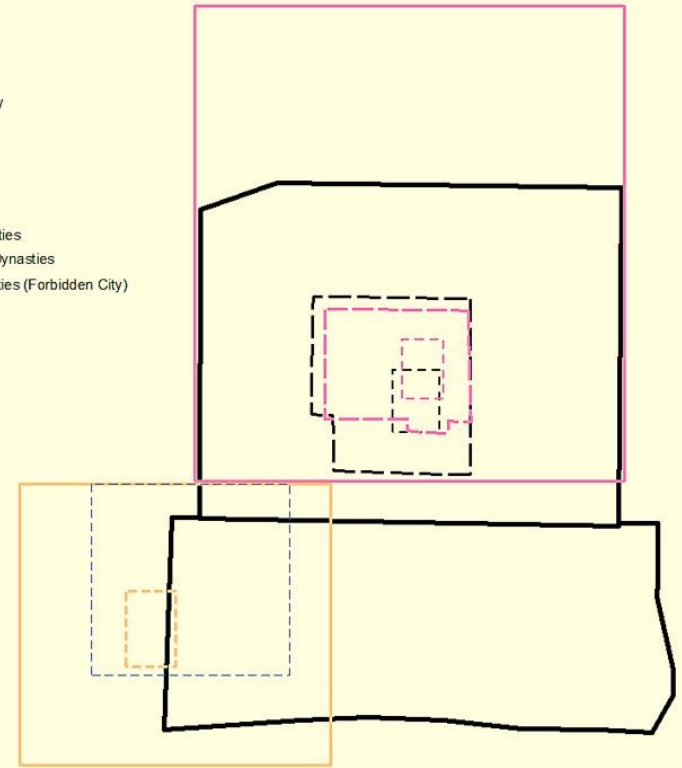
Imperial examination - system became dominant during the **Song** dynasty (960–1279) and lasted for almost a millennium until its abolition in the late **Qing** dynasty reforms in 1905

History of Beijing

- - - - The Nanjing of Liao Dynasty
- Zhongdu of Jurchen Jin Dynasty
- - - - Palace of Jurchen Jin Dynasty
- Dadu of Yuan Dynasty
- - - - Imperial City of Yuan Dynasty
- - - - Palace of Yuan Dynasty
- Beijing of Ming and Qing Dynasties
- - - - Imperial City of Ming and Qing Dynasties
- - - - Palace of Ming and Qing Dynasties (Forbidden City)

6st., 1271-1633 (1776km)

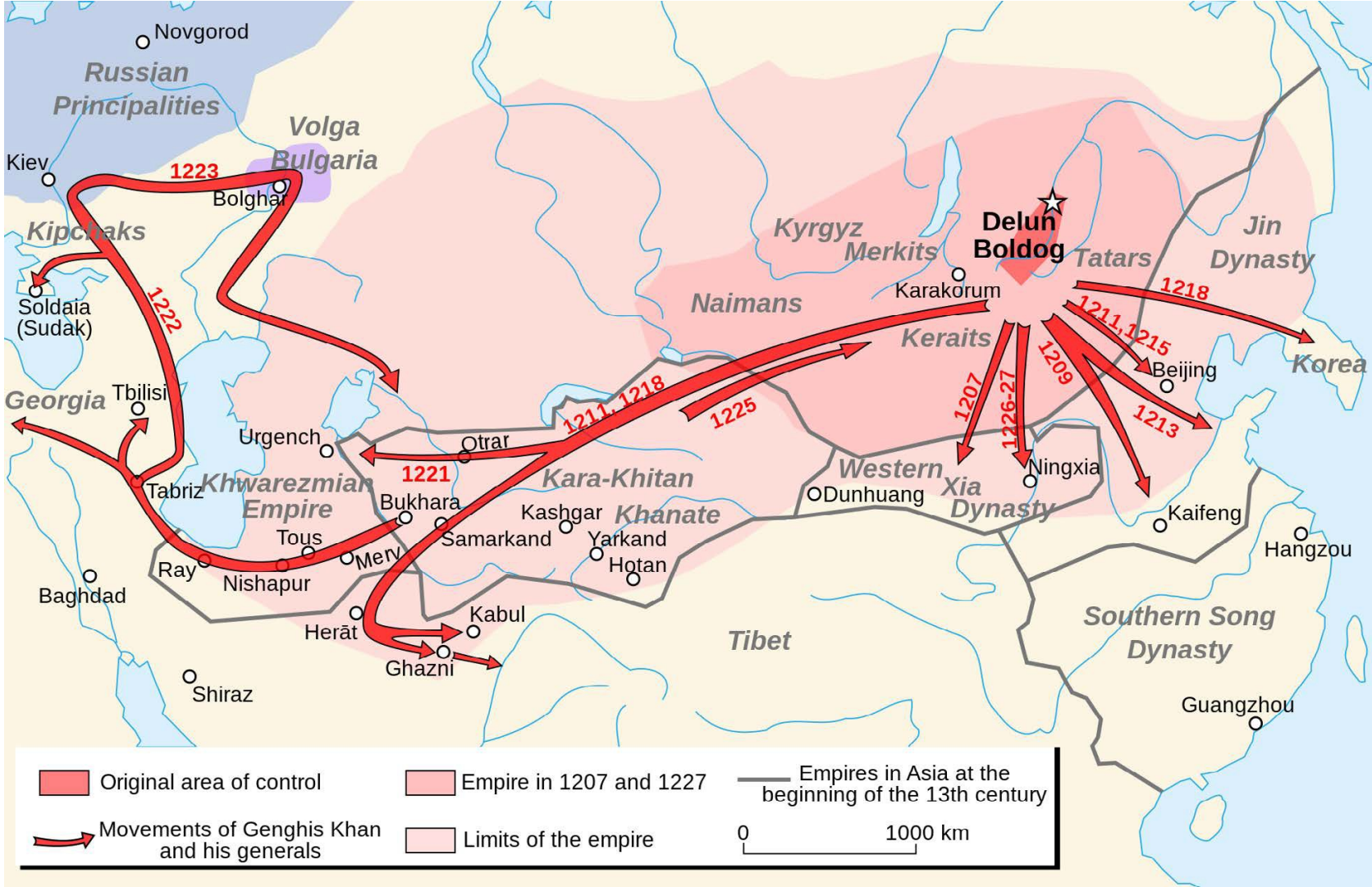
Čeng che/Zheng he – 1405 v Malacce

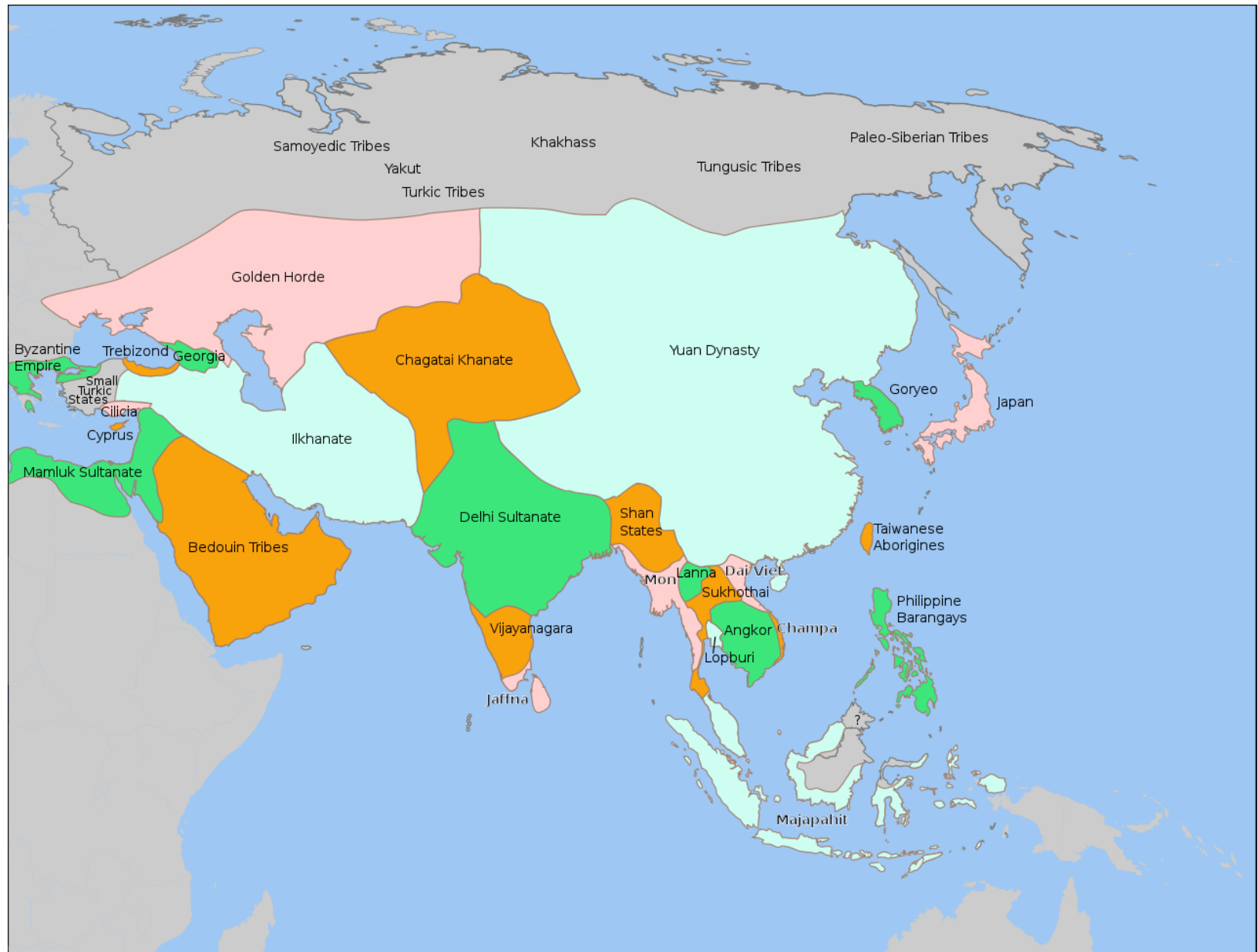

Vpád Mongolů

- Analogie - Řím (Skythie a Parthie), Evropa (Hunové a Avari), Čína (Hsiung-nu);
- **Hedvábná stezka**: luxus východu za otroky, kožešiny, jantar, vosk, med – **danění** karavan výnosnější než plundrování;
- **Sung** proti nájezdníkům (Liao, Hsi Hsia), přemožení Džurdženy (Jin)...
- Temüdžin 1206 **Čingischán**: napadení Číny **1211** -> Peking 1215, ovládnutí severu 1234 (redukce populace 35mil. z 115);
- Chán zemřel 1227 – Ögedaj dobyl Kyjev 1240 a Maďarsko 1241, zemřel 1245;
- Möngke dobyl 1258 **Bagdád** a **Damašek**; (**Ain Džálút** 1260)
- 1276 odevzdali Sung vládu v Číně (dynastie Jüan 1271 Kublai Khan -1368 Ming); Korea a Japonsko (neúspěch 1281);
- Volná kontrola území (kromě Číny a Persie) - příklad Zlatá horda;
- **Pax Mongolica** – kontrola a zabezpečení obchodu přes střední Asii (Krym-Peking 8-11měsíců) – tratí **Muslimové**, získávají **Italové**;

Státy po dezintegraci Mongoského impéria (1335)

Křesťanská expanze

- **Obrat** ve SZM – dobytí Sevilly a **Córdoby** (1248, 1254); obchod přes východní cestu, **pax monglica**;
- **Itálie** – nejvyspělejší urbánní oblast, fragmentovaná suverenita ,(SŘŘ, Byzanc, Papež); inovace v zemědělství a textilním průmyslu;
- **Dálkový obchod** – sofistikované praktiky východu, oslabení pozic obchodních komunit Řeků a Židů; za italskými komunitami stojí vojenská **síla republik**; **Byzanc** upadá pod tlakem Turků (1204-1260 *Latinské císařství*);
- **Trans-alpský obchod**: Flandry -> Itálie (Amalfi, Bari, Pisa, Benátky, Janov) -> SZM Islám a Byzanc -> Asie;
- **Pragmatismus** – obchod s muslimy, export otroků (odpustky); ovládnutí SZM obchodu, poznatky od muslimů a z Asie; cukr (obchod a produkce);

Italské obchodní republiky

- **Benátky** (9-15 st.):

- **Stato da Mar** – obchodní impérium ve východním Středomoří; a *Terraferma* – hospodářské zázemí, nárazníková zóna a ochrana alpských cest;
- podpora Byzance (ochrana obchodu a bezpečnost v východního Středomoří), podpora kruciát - privilegia od **Byzance**;
- dominance v Jadranu , specializace (zprostředkování obchodu a dovoz potravin);
- zvrát 1204 – podíl na plenění **Konstantinopole**, přístup k Černému moři; + Kréta;
- pol. instituce - dóže a velká rada, **La serrata** 1297; **commenda**;
- **úpadek** – pád Konstantinopole, války s Osmany a cesta kolem Afriky;

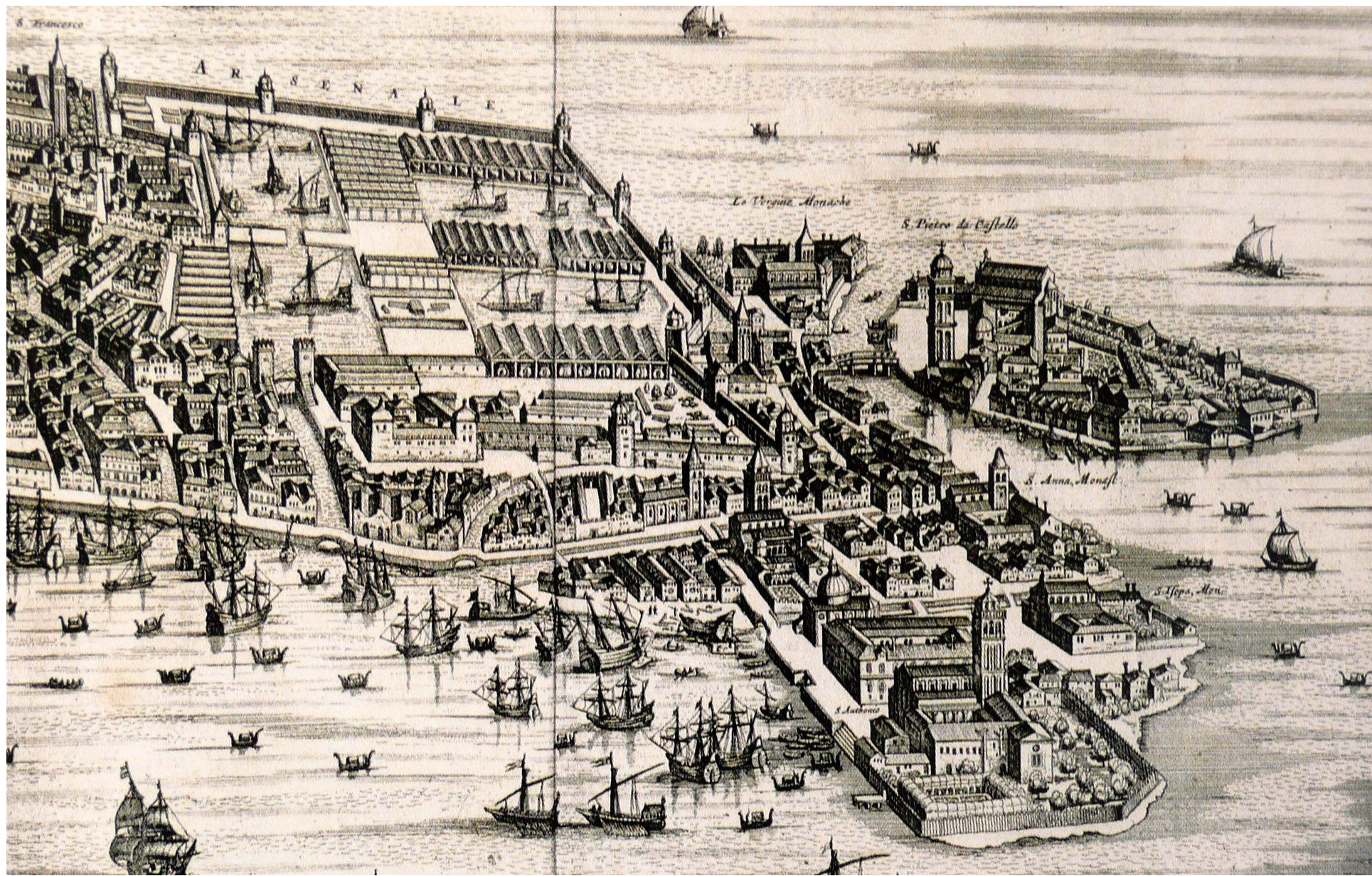
- **Janov** (12-15 st.):

- nájezdy na arabské přístavy v sev. Africe, spolupráce s křižáky;
- Formálně vládl biskup (SŘŘ), fakticky **konzulové** voleni měšťany;
- podpora **Byzantského protiútok** 1261 – privilegia na úkor Ben.;
- otevření **mořských cest do Flander a Anglie**;
- Porážka Pissy 1284 a Benátek Curzola 1298;
- Opakované **války** – prohra s Benátkami 1380 (Battle of Chioggia) – Janov vytlačen z Jadranu;
- Kontrolován Francií, Milánem – postupně centrum **bankovníctví** (san Giorgio 1407); v 16 stol. satelit Španělska...

Nám. Sv. Marka, dóžecí palác, zvonice, bazilika - v této podobě od 1177 (Van Vittel 1697)

Arsenal od 1104, největší průmyslový areál předindustriálního světa

Galea grossa da mercado

Domini di Terraferma

Venedig

Dogado

Stato da Màr

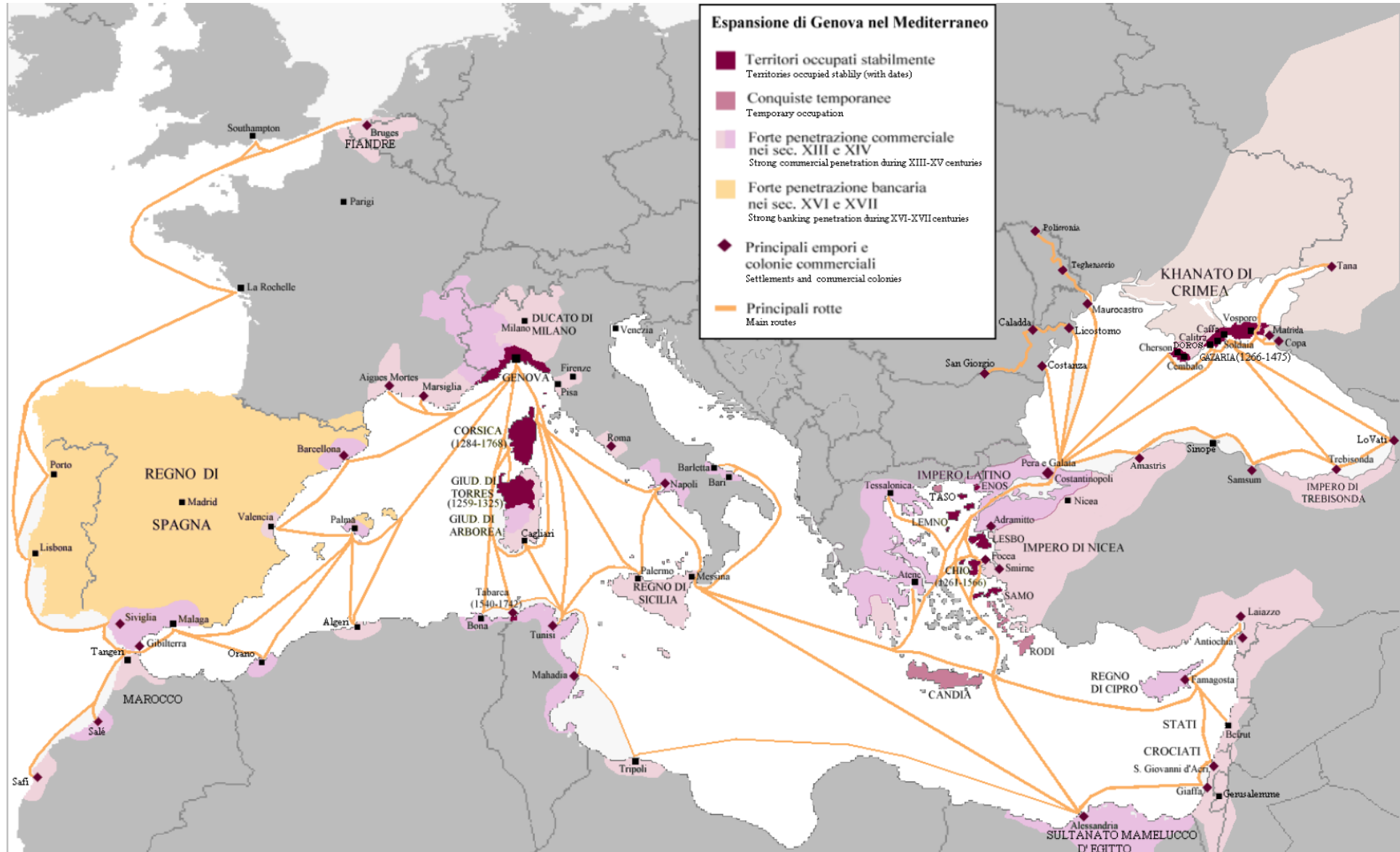

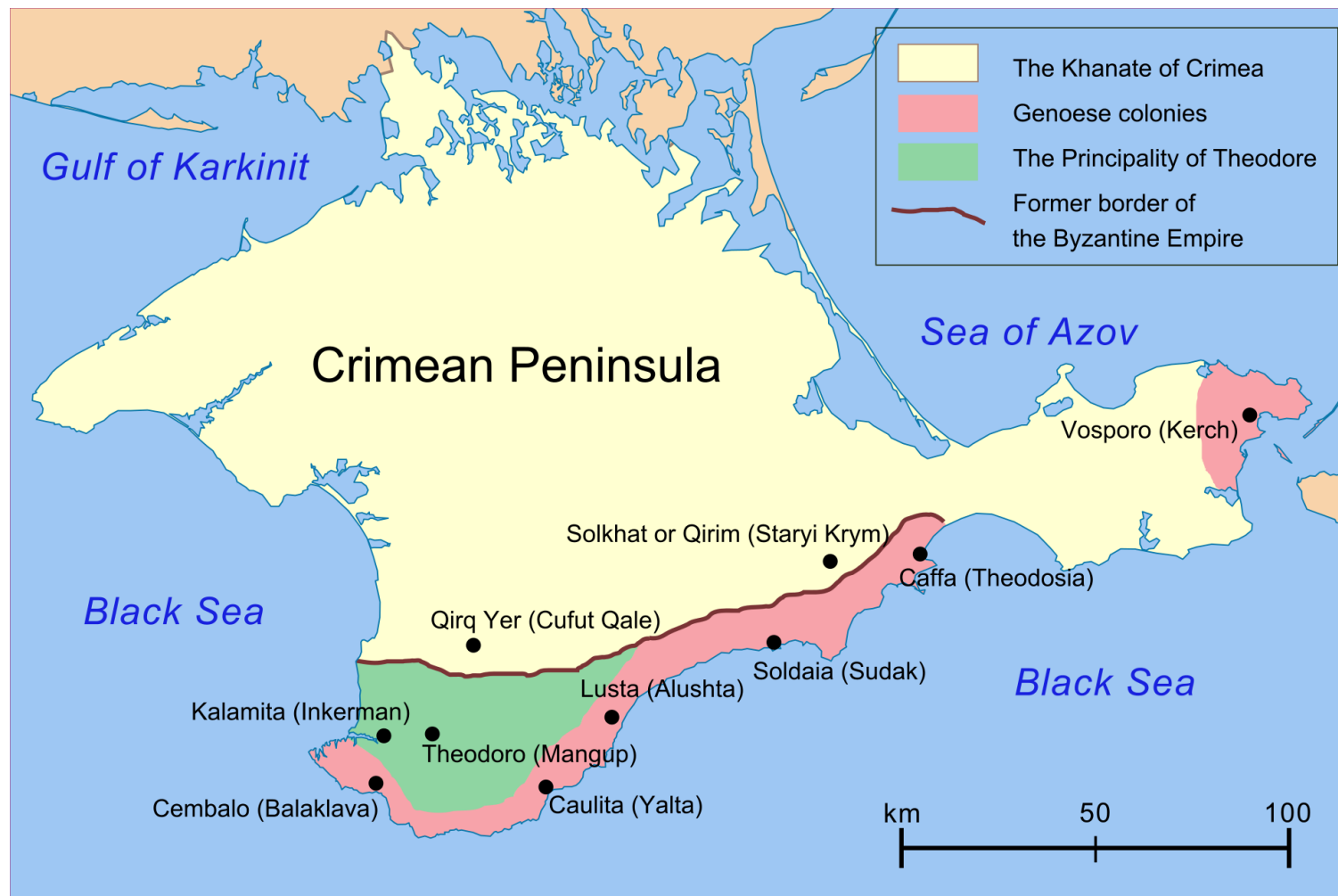

The Triumphal Quadriga - starting gates at the Hippodrome in Constantinople...

Military review in front of the [Tuileries](#) in 1810. The Arc de Triomphe du Carrousel originally erected as a gateway of the palace (burned 1871).

Cca 1450, války mezi Janov a Mongoly (nástupnickými státy – Zlatou Hordou a od 1449 Krymským chánátem) 13-15. století

Anektováno 1764 v rámci příprav na Rusko-Turecké války (1768-1774), součástí Ruského impéria do revoluce 1917

Casa delle compere e dei banchi di San Giorgio 1407

Velikost největších evropských měst v tisících obyvatel

	1500	1600	1700
<i>Itálie</i>			
Neapol	150	281	216
Benátky	100	139	138
Milán	100	120	124
Florencie	70	70	72
Janov	60	71	80
Řím	55	105	138
<i>Francie</i>			
Paříž	100	220	510
Lyon	50	40	97
<i>Belgie a Nizozemsko</i>			
Antverpy	40	47	70
Ghent	40	31	51
Brusel	35	50	80
Amsterdam	14	65	200

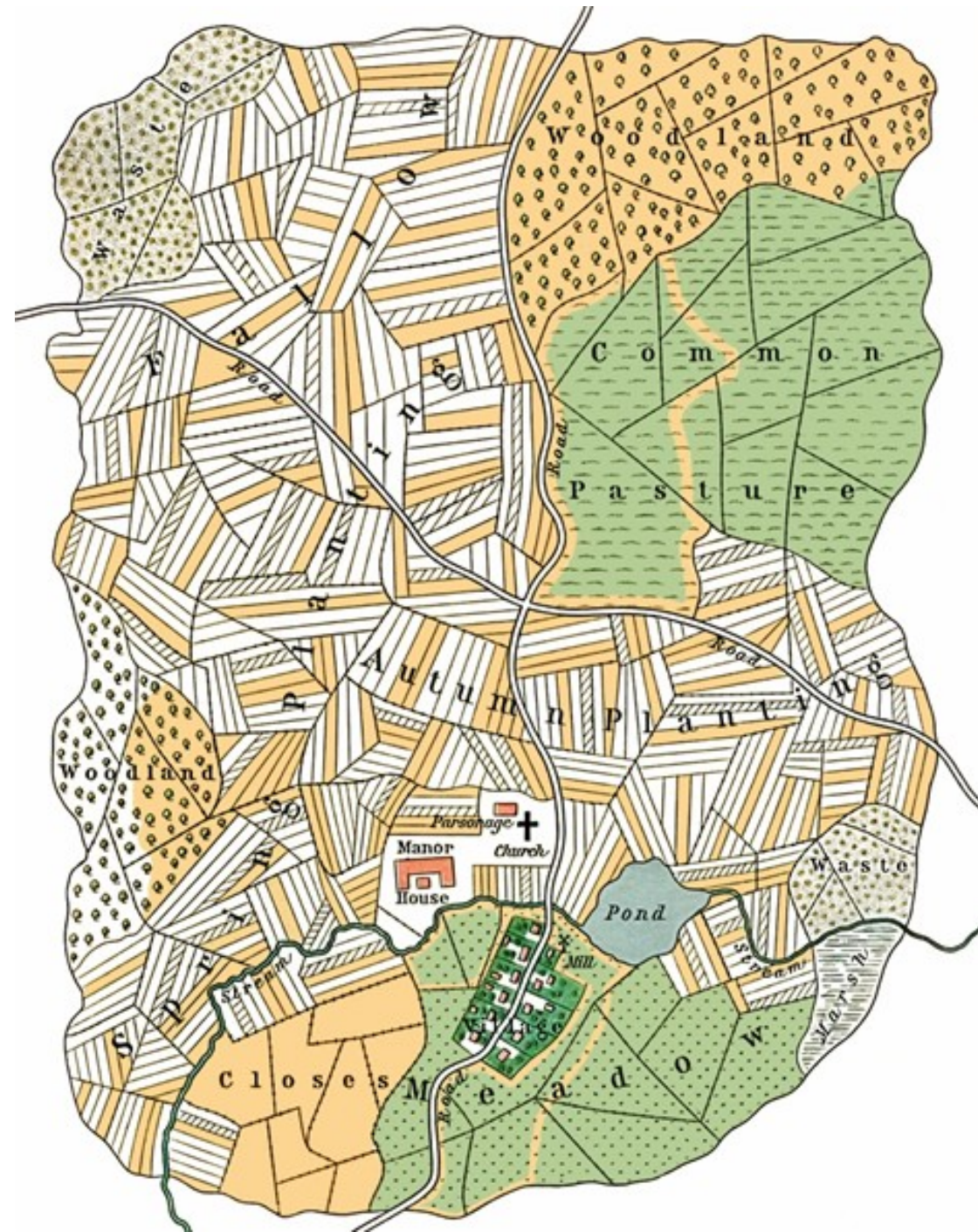
	1500	1600	1700
<i>Německo a Rakousko</i>			
Norimberk	36	40	40
Kolín n. R.	30	40	42
Gdaňsk	20	50	50
Vídeň	20	50	114
<i>Pyrenejský poloostrov</i>			
Grenada	70	69	-
Valencie	40	65	50
Lisabon	30	100	165
Barcelona	29	43	43
Córdoba	27	45	28
Sevilla	25	90	96
Madrid	-	49	110
<i>Anglie</i>			
Londýn	40	200	575

Proměna sociálních a ekonomických institucí

- **Černý mor**: Barma – Kaffa – Mesina (1348-1351) Evropa: 25 mil. z 80 mil. v Evropě; dopad na Islámský svět;
 - Nezasáhl dobytek a fyzický kapitál – **urychlení procesů** změny -> zvýšení **ceny práce** a snížení ceny půdy;
 - růst mezd (Edward III. 1351 – fix mezd); **města** s průmyslovou výrobou rostou;
- **Racionalizace zemědělství**, poptávka po zboží široké spotřeby; specializace WE na průmysl (VA) a EE na produkci potravin;
 - Produkce živ.výr. na úkor rostl., **suroviny pro průmysl** (vlna); mez. **dělba práce** – Anglie produkuje vlnu, Flandry látky, dokončení ve Florencii; *Edward III. zdaňuje export vlny* (protekce);
- Populace vzrostla, ale **změna** reprodukčního **chování**;
- Zvětšuje se **rozsah trhu** (specializace, technologie); **střední stav** a panovník vytváří koalici **proti šlechtě (autonomní města)**;
- **Východní Evropa** – opak – produkce potravin donucením pevně etablované **šlechty** – decentralizace a **nevolnictví** (1600: 3 dny nucené práce týdně);

Stadtluft macht frei nach Jahr und Tag

Vojenská revoluce

- Evropa - **fragmentovaný region** – vzájemné konflikty (Japonsko, Indie);
- **Žoldnéřské** armády vs. **feudální jízda** (étos);
- Odražení **vnějších nepřátel** (inovace a kopírování);
- Luk (Crécy 1346), **střelné zbraně** (kapitál), **střelný prach** (děla), **opevnění**, taktika, logistika, **důstojnický** sbor a výcvik;
- Pokles počtu politických jednotek – **centralizace**, bezpečnostní dilema (fiskální nároky); zdroje prostředků:
 - **Zdanění** (přetížení, subsistence-rebelie);
 - **Kořistění** (vyčerpání; Fidalgo);
 - **Obchod** (vnitřní – **úvěr**), mezinárodní (boj o **renty**), pobídky pro inovace, **monopoly** (nástroj politického boje – uvnitř i navenek);

Citadel of Jaca (Aragonese Pyrenees, Spain, Philip II, late 16th.)

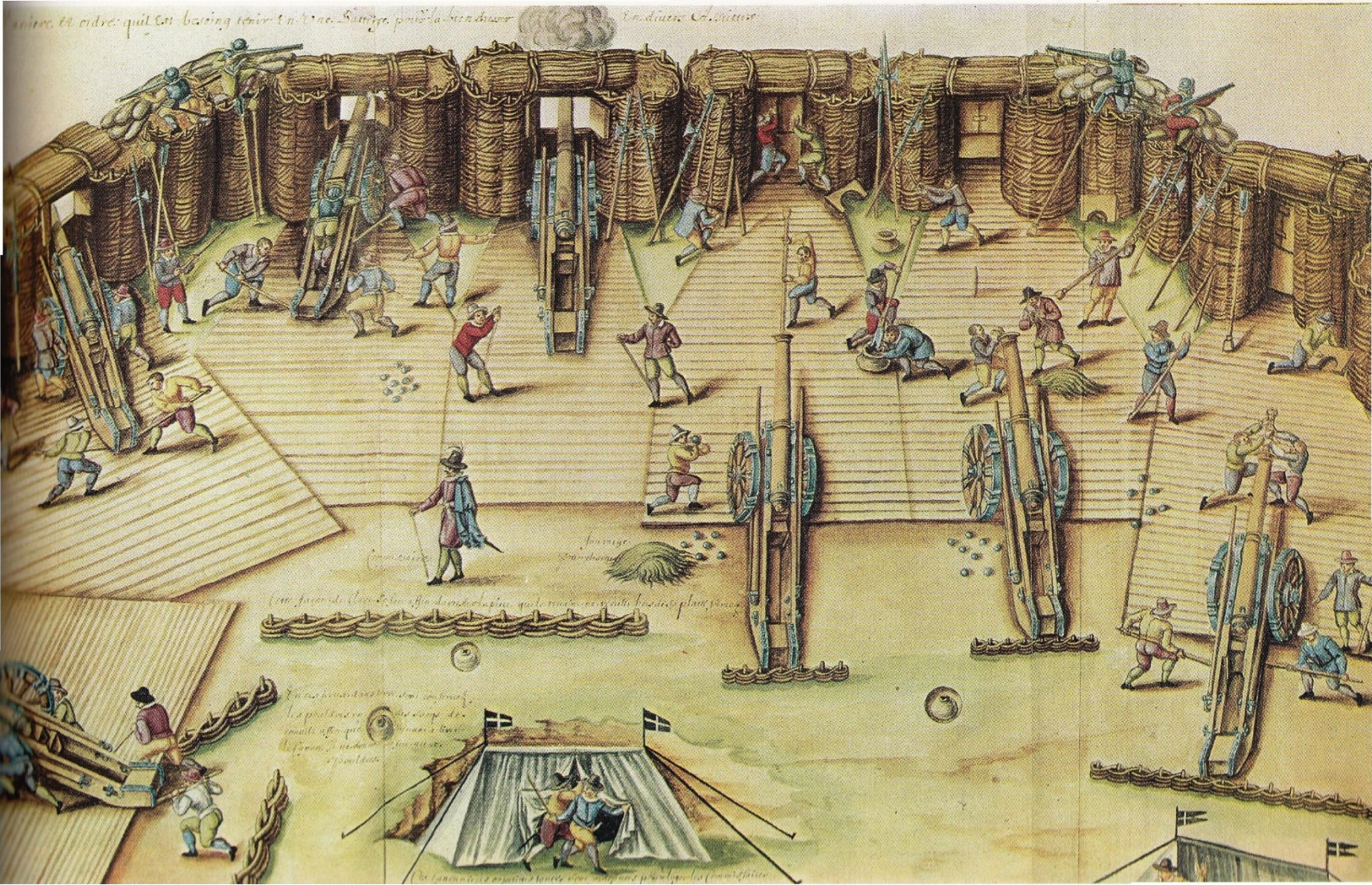
Terezín, Josef II 1780

17 photo

1742

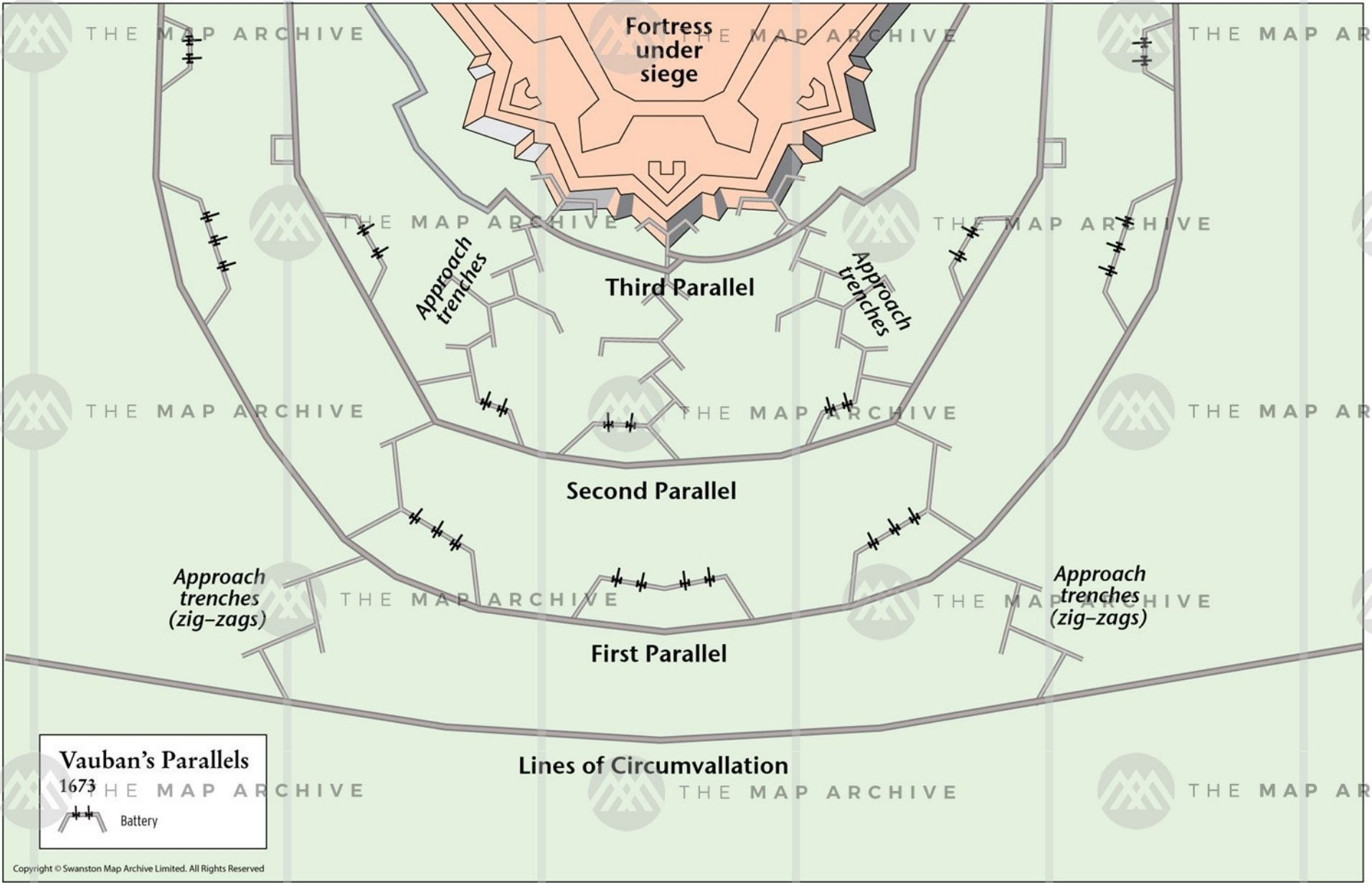
...le cidre qui est bating tenu & n'est pas de la bien dire

Journé

1000 livres de laine à la fois dans chaque queue de laine, avec des poids plus fins

*On les prendra dans les machines
les plus basses, et on les fera
rouler sur les machines à bras
pour les rendre plus propres
à tisser*

Les machines à bras sont plus propres que les machines à bras

Portugalská expanze

- Alfons (král, 1139-1186) dobyl s křižáky **Lisabon** na Maurech (1147);
- **Reconquista** skončila 1249 dobytím Algarve (dnešní hranice Portugalska);
- **Jindřich** Mořeplavec (až 1460);
- **Nájezdy** na muslimskou Afriku (zlato a otroci);
- Dobytí **Ceuty 1415**, Madeiry 1419, Azor 1427;
 - Obchod s **cukrem** (Madeira, Sao Tomé);
 - Monopolní právo na obchod s africkými **otroky** od papeže;
- **Strategie** – obejít Benátky a mameluky, prorazit monopol s **kořením**...
- 1469 – Fernão Gomes – na 5 let monopol na obchod s Afrikou – 300 mil na jih ročně: Pobřeží slonoviny, Zlaté (Ghana) a Otroků (Togo);
- Bartolomeo **Diaz** 1488 dosáhl **Mysu**;
- Da **Gama** přistál v **Calicutu**, Malabar (Indie) 1498;
 - Muslimská obchodní komunita/hindský obchodní stát (nízká cla, infrastruktura, svoboda podnikání), dostupné veškeré zboží; agrese a návrat;
 - Druhá Armada (13 lodí) – Cabral 1500-1501, válka s Calicutem a aliance s Kochin;
 - Třetí (komerce) a čtvrtá armada (da Gama, 20 lodí) – **trestná výprava**...

L I S B O N A .

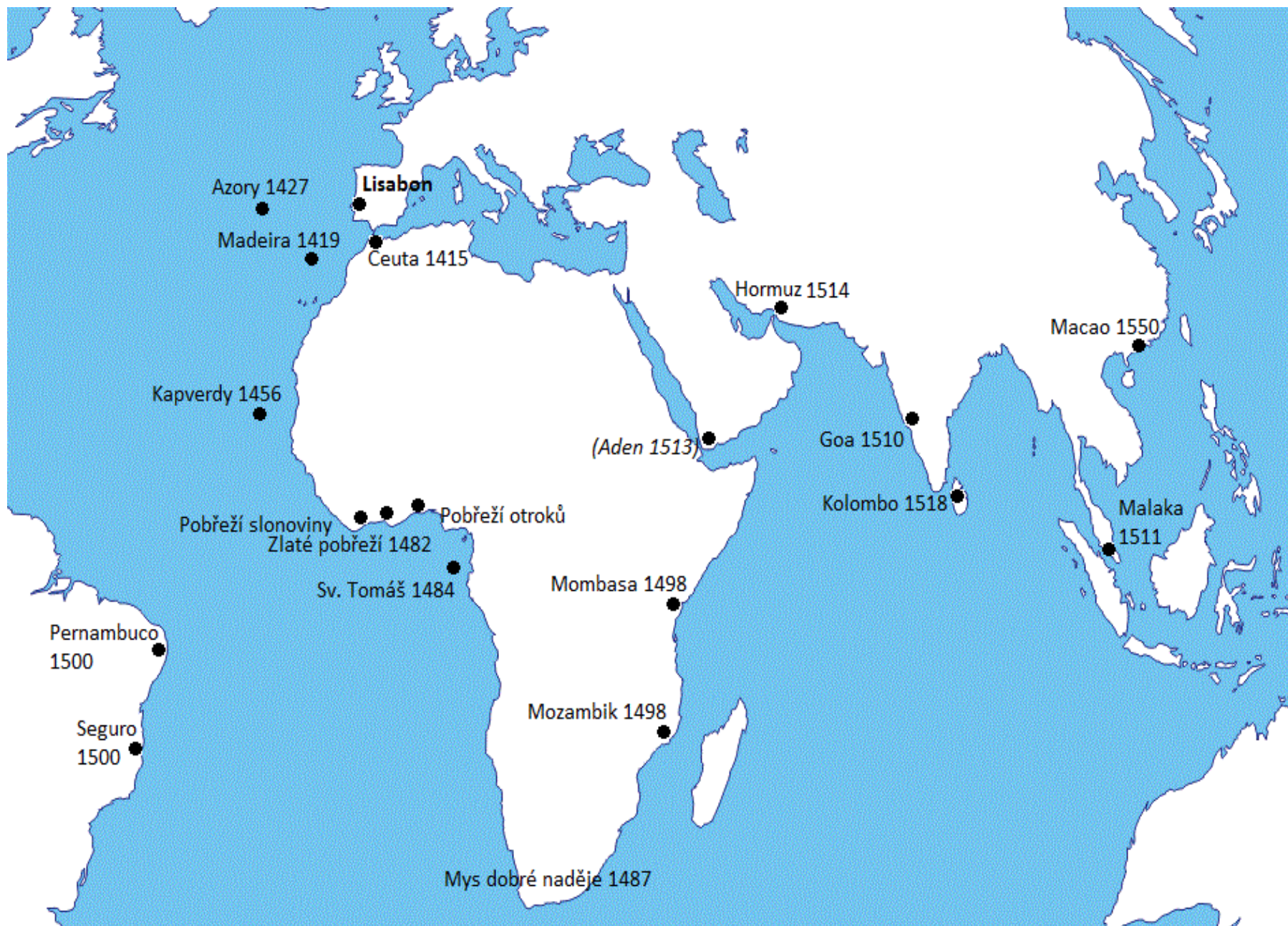

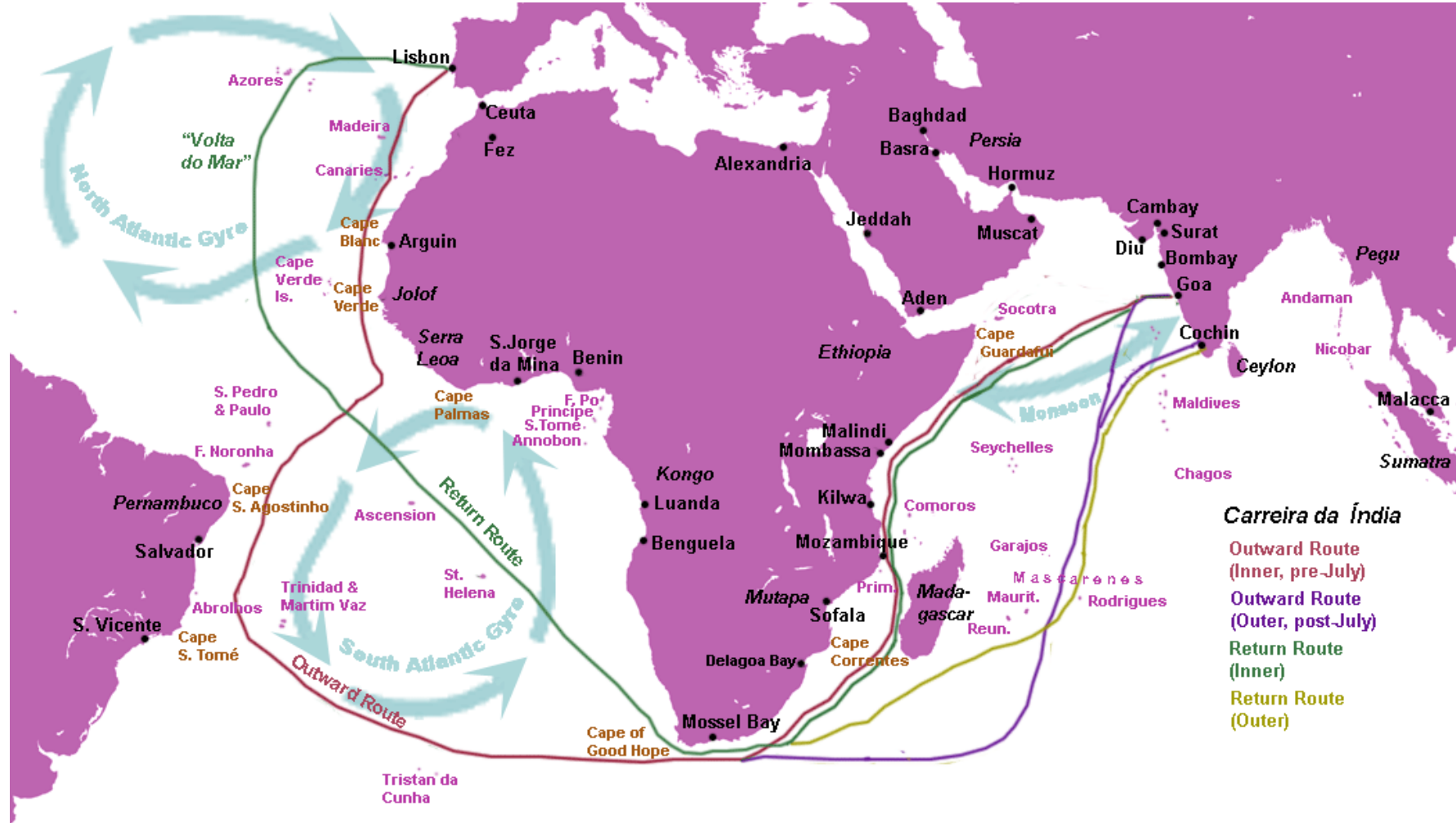
OLISIPO, SIVE UT PERVE-
TVSTA LAPIDVM INSCRIP-
TIONES HABENT, VLYSIPPO,
VVLGO LISBONA FLORENTIS-
SIMVM PORTVGALLIAE EMPORIV.

Diaz 1488 (Boa Esperanza)

Indie

- přechod... – rozpad turkického **sultanátu** otrokářů z **Dillí**, slabší Afghánské dynastie;
- 1526 vítězství Baburů – zakladatelé **Mughálské dynastie**;
- Střední a jižní Indie – soupeření Vidžajanagar (hindu) s Bahmanským sultanátem (muslimové) – odtržené od Dillí;
- Sever – bohatý sultanát **Gudžarát** (bavlna, Cambay);
- Východ – **Bengálsko** (muslimské);
- Intenzivní **obchod**:
 - Malabar – islámský svět (Hormuz, Aden), koně a koberce, sloni ze Srí lanky; otroci a zlato z Afriky;
 - Z východu porcelán a hedvábí z Číny a koření z JVA; vývoz na východ - bavlněné látky;
 - Městské obchodní státy na pobřeží (cla a poplatky jediný příjem, svoboda moří);

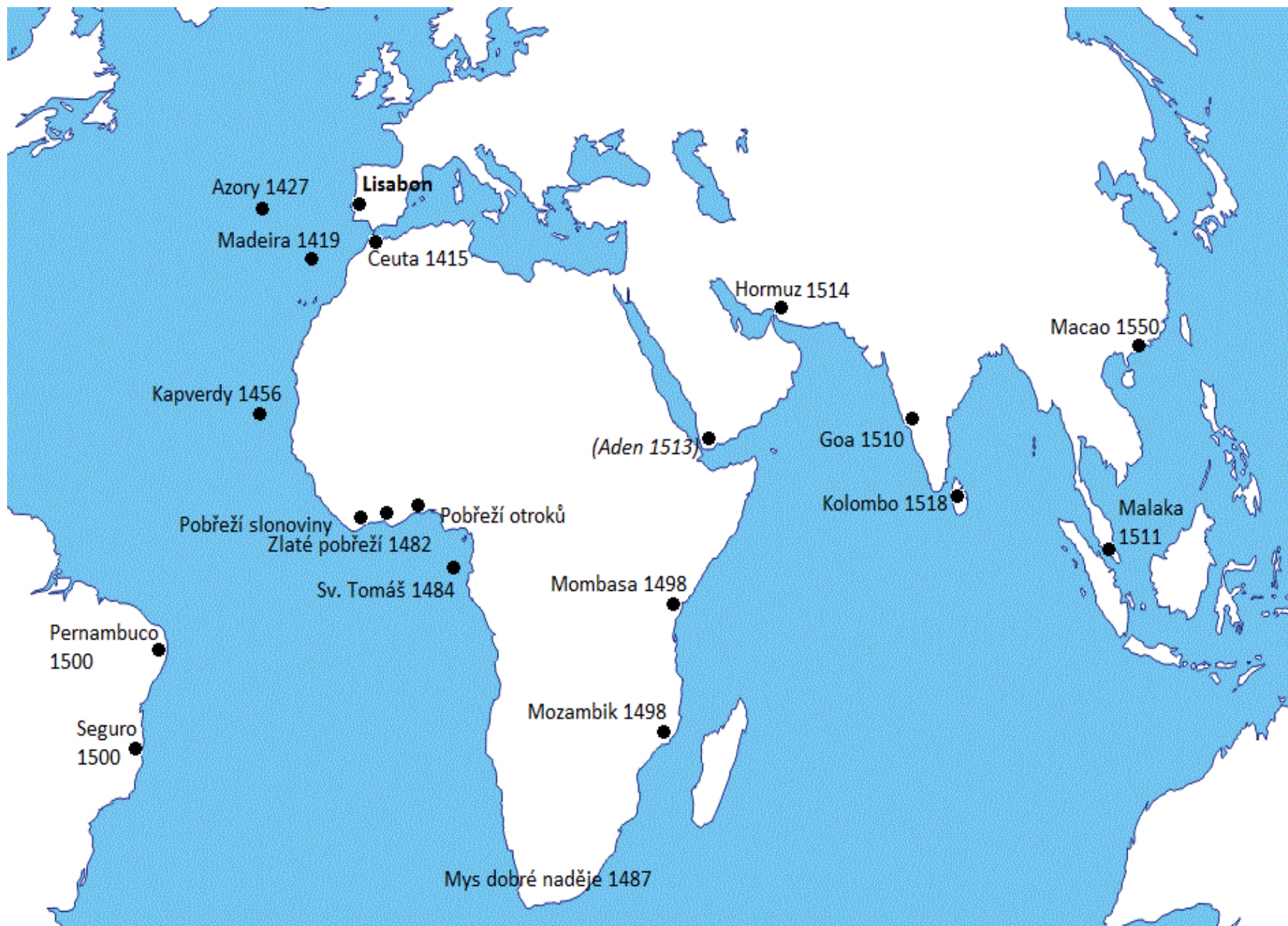

Estado da India

- Návrat Gamy – právo **monopolizovat plavbu** a **obchod** ve východních mořích;
 - muslimské lodě – **nepřátelé**; **licence** – poplatek a povinnost proclít v POR přístavu;
- Základem ambiciózní a agresivní strategie **sít pevností (TPE)**:
 - **Malaka** (klíčový strategický bod 1511, *T. Pirés*);
 - **Hormuz** (PG, 1514) a **Aden** (RS, 1513 neúspěch), **Goa** (1510);
 - Omezené **prostředky** (1,25mil. obyv.; 10k v Asii, 300 lodí), logistické problémy, nemožnost zdanění (**mořské impérium** vs. vnitrozemní říše); patrimoniální systém - vyčerpání kořisti, aristokracie (**Fidalgo**);
 - Převaha ve **vojenské síle** (lodní děla);
- **Nejednotnost** soupeřů, nemožnost konfrontovat **říše** (Čína 1520, Macao 1550);
- **Kompromis** – muslimští obchodníci platí za ochranu, Portugalci se účastní obchodu v **partnerství** s muslimy a hindy (**konflikt zájmu** – na vlastní účet, klientelismus a korupce, *soudce v Goa*);
- **Alternativní** (muslimská) cesta – **Aden, Aceh, Bantam**;
- POR **nedokázali** obchodní toky **ovládnout** (Evropa 25% pepře a 7% hřebíčku 1600), většina obchodu **stále Asie-Asie**; Evropa soupeří mezi sebou o **marže** nad asijskou cenu; nejde o transfer bohatství z Asie do Evropy...;
- POR **impérium** především **zkomplikovalo** pozici **Benátek** a **Islámského zprostředkování...**
 - To do míry do které bylo schopno zásobovat Evropu cestou kolem Mysu (konkurence NED a ENG);

Siege of Aden 1513

1548 Ottoman conquest of Aden

THE CAPTURE OF ADEN, JANUARY, 1839. "THE BRITISH SQUADRON PREPARING FOR ACTION."
FROM THE ORIGINAL PAINTING BY CAPT. RUNDLE, R.N.

Aden 1932 (British)

Aden Emergency 1963-67

1967 Egypt-Israel war

USS Cole bombing 2000

Yemen civil war 2015

